

Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Dinkelland houdende regels omtrent leefbaarheid van de kernen en het buitengebied, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid

De raad van de gemeente Dinkelland,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 16 februari 2021, nr. 14 A;

gelet op het advies van de commissie Omgeving en Economie van 9 maart 2021;

gelet op artikel 2.1 op basis van Wro cq artikel 3.1 van de Omgevingswet.

1. vast te stellen MijnOmgevingsvisie Dinkelland, met dien verstande dat het tekstdeel op pagina 16 '..... Hierin geven wij de voorkeur aan grootschalige windenergie boven grootschalige zonneparken voor onze gemeente. Gezamenlijk kijken we naar de beste verdeling.....' vervalt;
2. te besluiten om geen klassieke inspraak te verlenen conform de Inspraakverordening, omdat de inspraak op een andere wijze heeft plaatsgevonden in het proces van de totstandkoming van MijnOmgevingsvisie;
3. in te trekken de op 10 september 2013 vastgestelde Structuurvisie op het moment dat MijnOmgevingsvisie in werking treedt.

1 Wat is MijnOmgevingsvisie?

MijnOmgevingsvisie Dinkelland gaat over de toekomst van onze leefomgeving; de visie van samenleving én gemeente. Hierin bouwen we verder op de basis die al in proces van MijnDorp gelegd is. De visie gaat namelijk over leefbaarheid van de kernen én over het buitengebied, gezondheid, veiligheid en duurzaamheid. De visie geeft aan hoe wij, samenleving en gemeenteraad, willen sturen; wat willen we behouden, versterken en ontwikkelen. Door jullie inbreng is MijnOmgevingsvisie van ons allemaal!

MijnOmgevingsvisie gaat in op:

- de uitdagingen die op ons afkomen (het verhaal achter de speerpunten)
- hoe we daarop in kunnen spelen (speerpunten)
- hoe we plannen die bewoners of ondernemers inbrengen willen afwegen (stappenplan)
- welke waarden daarbij belangrijk zijn (waardenkaart)

De uitwerking van MijnOmgevingsvisie is ook terug te vinden op www.omgevingsvisieDinkelland.nl

Tijdslijn

Bij het maken van MijnOmgevingsvisie gebruikten we:

- inbreng uit het proces van MijnDorp/MijnDinkelland (2018-2020);
- doelen die in het Maatschappelijk Akkoord/Maatschappelijk Effectenplan zijn beschreven;
- wat de gemeenteraadsleden belangrijk vinden (raadsbijeenkomst Dinkelland/Tubbergen 2018);
- uitkomsten van de avonden met inwoners (najaar 2019);
- uitkomsten van de enquête over de Omgevingsvisie (najaar 2019);
- de uitkomsten van het project op middelbare scholen (najaar 2019-voorjaar 2020);
- de inbreng van beleidsmedewerkers van de gemeente;
- de inbreng van onze partners zoals het Waterschap, de Provincie, buurgemeenten, onderwijs- en onderzoeksorganisaties.

Alle inbreng is belangrijk geweest om:

- de vragen die door trends en ontwikkelingen op ons afkomen scherp te krijgen;

- de speerpunten en acties te bepalen om op trends en ontwikkelingen in te spelen;
- de waarden te bepalen die belangrijk zijn bij de afweging van plannen.

2 Waarom MijnOmgevingsvisie?

MijnOmgevingsvisie vertelt welke dingen wij als samenleving en gemeente belangrijk vinden in onze leefomgeving. Dat zijn onze waarden; bestaande waarden en waarden die we in de toekomst willen bereiken. Je kunt hierbij denken aan ons coulisselandschap, de mooie kernen, onze kerkgebouwen en landgoederen, de natuurgebieden. Maar ook aan gezonde lucht, mogelijkheden om te bewegen en te genieten. Omdat we leven in een tijd waarin er veel veranderingen zijn, vinden we dat vooral de waarden belangrijk zijn bij afwegingen. Als je zo naar veranderingen kijkt, leg je geen oplossingen vast maar maak je vele oplossingen mogelijk. Maar wel met respect voor de waarden; of te wel "Ja-mits".

2.1 Kijken naar samenhang en zoeken naar evenwicht

MijnOmgevingsvisie dwingt ons om naar het totaal te kijken. Dus niet de puzzelstukjes afzonderlijk maar het plaatje als geheel. Daarom bestaat MijnOmgevingsvisie uit een beschrijving van bestaande waarden en 11 verschillende speerpunten. Bij ontwikkelingen sluiten we aan bij de bestaande waarden en kijken we of we ook bij zoveel mogelijk speerpunten kunnen aansluiten. Het is prachtig als ontwikkelingen meerdere doelen kunnen dienen. Dan maken we immers werk met werk.

MijnOmgevingsvisie geeft per gebied aan of er veel of weinig ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Ook zijn voorbeelden gegeven van ontwikkelingen die we graag zien.

In elke gebied zoeken we naar een goed evenwicht tussen functies, gebaseerd op onze waarden; op dat wat wij als samenleving en gemeente belangrijk vinden.

2.2 Hoe werkt MijnOmgevingsvisie?

MijnOmgevingsvisie is vastgesteld door de Gemeenteraad. De gemeenteraad bekrachtigt daarmee wat wij (samenleving en gemeente) willen in onze leefomgeving. Inwoners, ondernemers of organisaties zien wat belangrijk is, als zij iets willen veranderen aan de leefomgeving. Hoe beter dat past bij MijnOmgevingsvisie, hoe groter de kans dat een initiatief uitgevoerd mag worden.

De gemeente zal plannen die niet vergunningvrij zijn, en niet in het bestemmingsplan/omgevingsplan passen toetsen aan de Omgevingsvisie.

Er zit geen einddatum aan MijnOmgevingsvisie. Wij houden MijnOmgevingsvisie actueel en compleet en stellen deze bij als dat nodig is.

3 Kernprincipes

Mijn Omgevingsvisie gaat uit van vier kernprincipes. Kernprincipes zijn manieren van werken; werkwijzen die altijd gelden. Als we keuzes maken, als we plannen maken en gewoon als we wonen, leven, ondernemen of verblijven passen we de kernprincipes toe. De vier kernprincipes zijn:

- We doen het samen
- We geven het goed voorbeeld
- We wentelen niet af op volgende generaties
- We combineren zoveel mogelijk functies, zodat de beschikbare ruimte optimaal wordt gebruikt

3.1 We doen het samen

In de gemeente Dinkelland werken we nauw samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Hierbij kijken we vooral naar wat we samen kunnen doen om onze kernen op lange termijn leefbaar te houden. Dit doen we op basis van vertrouwen.

Het resultaat van deze manier van werken zijn plannen met veel draagvlak. Daarom werken we steeds op deze manier voor het maken van beleid en bij de uitvoering van plannen. Het is de basis voor onze dienstverlening.

In elke situatie kijken we welke rol de samenleving heeft en welke rol de gemeente. Als gemeente houden we natuurlijk ook onze reguliere en controlerende taken.

De wijze waarop we dat doen is terug te vinden op <https://dinkelland.begrotings-app.nl/mijn-dinkelland-2030>.

4 Het verhaal achter de speerpunten

In het verhaal achter de speerpunten worden de uitdagingen die op ons afkomen toegelicht. Deze vraagstukken zijn opgehaald uit de samenleving, bij inwoners, ondernemers, organisaties, raadsleden, ketenpartners en geven richting aan de speerpunten.

4.1 Buitengebied in balans

Wij willen een economische sterk buitengebied met veel verschillende functies waarin alle bewoners en gebruikers aan hun trekken komen.

Ons Twentse landschap is een uniek coulisselandschap met houtwallen, singels, essen, ontginningen, natuurgebieden en landgoederen. Dit landschap draagt in grote mate bij aan de identiteit van de streek. De houtwallen en singels vormen verbindingen van natuurgebied naar natuurgebied die voor veel planten en dieren belangrijk zijn. Kortom zowel mensen als dieren voelen zich hier thuis. Het is voor iedereen belangrijk om een sterk en mooi buitengebied te behouden.

In ons buitengebied komen veel verschillende functies voor die allemaal ruimte nodig hebben. We zien landbouw, natuur, toerisme en bedrijvigheid, recreatie en ook wonen. Daarnaast vragen nieuwe functies om ruimte. Dit zijn bijvoorbeeld de hernieuwbare opwekking van energie en de vraag naar voldoende waterberging.

Al deze functies leggen samen veel druk op ons buitengebied. Daarom het uitgangspunt: de goede functies op de goede plek. Combinaties van functies zullen nodig zijn, om alles aan bod te laten komen. We streven naar een buitengebied met een mooie balans tussen het landgebruik, de leefbaarheid en de kwaliteit van landschap, bodem, water en lucht. Dat maakt ons buitengebied sterker en is gunstig voor de leefbaarheid. Dit doen we samen met onze inwoners, onze partners en de gebruikers.

Onze speerpunten voor het buitengebied zijn:

- toekomstgerichte agrarische sector waarbij duurzamere landbouw wordt gestimuleerd;
- goede staat van landschap en biodiversiteit waarbij we samenwerking zoeken met de landbouw;
- kwalitatief toerisme waarbij groei mogelijk is met respect voor landschap en natuur.

4.2 Leefbare kernen

Wij willen kernen waar het lekker wonen is. Waar bedrijvigheid is en waar mensen werk kunnen vinden. Maar vooral ook kernen waar ruimte is om elkaar te ontmoeten en om samen te komen.

Onze inwoners zien hun leefomgeving veranderen. Het wordt moeilijker om voorzieningen in stand te houden. Dit geldt voor winkels, horeca, kerken, cultuurhuizen, sportvoorzieningen en scholen. Aan de andere kant zien we ook nieuwe plannen en combinaties van functies van onderop die kernen juist krachtiger maken.

Van oudsher zijn inwoners van onze kernen gewend om de leefbaarheid van hun omgeving in eigen hand te nemen en te zorgen dat het er goed toeven is. Het versterken van de leefbaarheid van onze kernen wordt door inwoners en gemeente via MijnDorp al langer samen opgepakt.

Dit willen we voortzetten aan de hand van vier speerpunten:

- voldoende voorzieningen;
- aantrekkelijk wonen;
- ruimte voor ondernemen;
- leefbare openbare ruimte.

4.3 Leefomgeving van de toekomst

We willen een leefomgeving die gezond, veilig en duurzaam is. De bodem, het water en de lucht, de natuur, gebouwen en wegen en paden zijn allemaal onderdeel van onze leefomgeving.

Veilige en gezonde betekent dat wij en ook onze kinderen leven in een omgeving met een gezonde bodem, gezonde lucht en gezond water. En dat betekent dat er ruimte is om te bewegen en te ontmoeten.

De ruimte moet ook veilig zijn, zodat er gespeeld kan worden en dat je kan wandelen, fietsen of autorijden zonder ongelukken.

Tegelijkertijd willen we anders omgaan met energie en grondstoffen. We gebruiken teveel en we gebruiken vooral grondstoffen die op raken. Dat moet anders. Hoe dat moet, moeten we vooral samen onderzoeken; de gemeente met haar inwoners, ondernemers en instellingen.

Er zijn veel verschillende functies die allemaal ruimte nodig hebben. Hoe vinden we daar plek voor? En hoe doen we dat zo dat functies elkaar niet in de weg zitten? En zo dat we nu en in de toekomst van een goede leefomgeving kunnen genieten. Dat is de uitdaging voor de komende tijd.

Onze speerpunten op veilig, gezond en duurzaam zijn:

- energieneutraal in 2050;
- duurzaam beheer;
- gezonde leefomgeving;
- veilige leefomgeving.

5 SPEERPUNTEN BUITENGEBIED IN BALANS

5.1 Toekomstgerichte agrarische sector

Het is belangrijk dat in ons buitengebied gezonde en toekomstgerichte agrarische bedrijven blijven. We zien dat de huidige landbouw tegen grenzen aanloopt en daar zelfs over heen gaat. Zo is de kwaliteit van het landschap en de natuur afgenomen. Ook is verdroging een steeds groter probleem. De kwaliteit van de bodem gaat achteruit. Broeikasgassen zorgen voor opwarming van de aarde. Dit alles wordt door onderzoekers aangegeven. Samen zijn wij verantwoordelijk voor een overgang naar duurzame vormen van landbouw. We wisselen kennis hierover uit en stimuleren nieuwe vormen van samenwerking.

5.1.1 Gezonde bedrijfsvoering

De gemeente zet de komende jaren in op gebiedsprocessen waarbij een economisch gezonde bedrijfsvoering uitgangspunt is. Dit kan door de landbouw te verbinden met andere functies en opgaven. We bekijken de veranderingen in de landbouw, de energietransitie, klimaatopgaven en de stikstof- en natuuropgaven in samenhang. De gemeente geeft ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en innovaties. We willen slim combineren met oog voor balans tussen economische voordelen, de leefbaarheid, voorkomen van leegstand en de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied.

5.1.2 Gebiedspassende bedrijvigheid

In het buitengebied ontwikkelen zich nieuwe bedrijfstypen met nieuwe bedrijfstakken. Dit zijn bedrijven die vanouds door hun aard in het buitengebied passen. Maar die ook passen bij de huidige (nieuwere) opgaven die in het buitengebied spelen. Voorbeelden van deze opgaven zijn opslag van CO₂, waterberging of onderhoud van landschap en/of natuur. Maar we hebben het ook over een boerderijwinkel of een agrariër met een toeristische tak. Wij stimuleren deze ontwikkelingen en bieden een wenkend perspectief.

Wordt een agrarisch bedrijf beëindigd? Ook dan bieden wij perspectief. Het vrijkomende gebouw kan gebruikt worden voor bedrijven die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en goed in te passen zijn in het buitengebied.

5.2 Goede staat van landschap en natuur

De landschapskwaliteiten van Noordoost-Twente, dus ook van Dinkelland, willen we behouden en ontwikkelen. Ons landschap is gevormd door natuur en mens; de inwoners, hun cultuur en het gebruik van het gebied hebben ons landschap uiteindelijk bepaald. En dat gebeurt nog steeds. Hierin zien wij de volgende uitdagingen en wij willen ons als partner sterk maken voor:

- behouden en versterken van ons veelzijdige cultuurlandschap;
- versterken van de biodiversiteit;
- behoud van natuur en landgoederen.

5.2.1 Behouden en versterken van ons veelzijdige cultuurlandschap

Het karakter van het typisch Twentse landschap staat onder druk. De houtwallen, (boeren)erven, essen, bossen en heidevelden, de vele kernen, beken, hoogteverschillen en de unieke bodemopbouw door de stuwwallen, maken ons Twentse landschap uniek. Het wordt echter steeds minder herkenbaar; de kenmerkende verscheidenheid (diversiteit) is aan het verminderen. Daarom willen we de eigenaren en inwoners meenemen in het belang van duurzaam onderhoud, behoud en versterking van het landschap.

We gaan ons inzetten om meer waarde en waardering te creëren vóór en ín ons landschap. Hierbij kijken we ook naar de kansen voor gebiedspassende ontwikkelingen en bedrijvigheid. De variatie aan landschapstypen leidt namelijk tot een aantrekkelijk gebied om te wonen, werken en recreëren.

5.2.2 Versterken van de biodiversiteit

Door de grote diversiteit aan landschappen en de kleinschaligheid van het landschap met haar houtwallen, beken en poelen biedt het buitengebied leefruimte voor een groot aantal uiteenlopende soorten planten en dieren. De biodiversiteit, oftewel de diversiteit aan rijke en met elkaar verbonden ecosystemen, is groot. Een evenwichtige biodiversiteit is belangrijk en heeft effect op onze leefomgeving en gezondheid. Denk daarbij bijvoorbeeld aan, gezonde lucht, minder overlast en een kleinere kans op plagen van de eikenprocessierups of bladluis. De natuurlijke vijanden van rupsen en luizen, zoals de vleermuis, koolmees, sluipwesp of het lieveheersbeestje leveren een bijdrage aan de balans in de natuur. Hierbij hebben we oog voor de gevolgen van niet-inheemse soorten.

5.2.3 Behoud van natuur en landgoederen

In Dinkelland liggen meerdere natuurgebieden. Dit zijn gebieden waarin natuur de belangrijkste functie is. Enkele gebieden zijn zo belangrijk dat ze beschermd worden op Europees niveau. Dit zijn de Natura 2000-gebieden. Andere gebieden zijn onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland, horen bij een historisch landgoed of zijn op een andere manier beschermd. Natuurgebieden en landgoederen zijn onderdeel van ons cultuurlandschap en zijn belangrijk voor zowel de aantrekkelijkheid en kwaliteit van ons buitengebied als voor de biodiversiteit.

5.3 Kwalitatief toerisme

De gemeente wil werken aan kwalitatief toerisme door middel van toerismespreiding en het behouden van een vitaal verblijfsaanbod. Dit doet de gemeente door:

- een goede balans te bewaken tussen de landschapskwaliteiten van ons gebied, de leef- en werkomgeving voor inwoners en de groeimogelijkheden van de toeristische sector;
- mogelijkheden te bieden voor marktconforme en gebiedspassende bedrijvigheid;
- projecten en ideeën te verwelkomen gericht op toerisme of dagrecreatie als ze een aanvulling zijn op het bestaande aanbod, gericht zijn op interessante doelgroepen of zorgen voor seizoensverlenging;
- toeristisch interessante locaties in te richten in zowel de kernen als in het buitengebied.

5.3.1 Wat is kwalitatief toerisme?

Toerisme betekent het elders overnachten met een recreatief of zakelijk doel. Denk hierbij aan een weekendje weg, een vakantie of het bezoek aan een beurs of conferentie. Toerisme zorgt voor bezoekers aan een dorp, stad, gemeente of regio. De toestroom van deze bezoekers heeft gevolgen voor de economie, de leefomgeving van inwoners en het landschap. Wanneer het toerisme bijdraagt aan een prettige leef- en werkomgeving voor inwoners en ondernemers, en tevens het landschap niet teveel belast, dan spreken wij over kwalitatief toerisme. Kwalitatief toerisme waarbij groei mogelijk is met respect voor de leefomgeving van inwoners, landschap en natuur wordt ook wel duurzaam toerisme genoemd.

5.3.2 Waarom is dit belangrijk?

De gemeente Dinkelland kent ruim 26.000 inwoners die allemaal hun vrije tijd op een andere manier invullen. Daarnaast komen er jaarlijks veel dagrecreanten en toeristen die genieten van een vakantie of een dagje weg. Veel inwoners van Dinkelland vinden hierdoor hun werk in deze sector. De verwachting is dat het toerisme de komende jaren nog flink zal groeien in onze gemeente. Dit is goed voor de economie en onze bedrijven, maar brengt tegelijkertijd uitdagingen met zich mee voor de leefomgeving en het landschap. De gemeente wil werken aan een goede balans tussen de hoeveelheid toeristen en dagbezoekers, de economische voordelen, de druk op het landschap en het woonplezier voor inwoners.

6 SPEERPUNTEN LEEFBARE KERNEN

6.1 Voldoende voorzieningen

In onze kernen dragen onze voorzieningen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en positieve gezondheid. Denk hierbij aan een ontmoetingsplek, winkels, sportvelden maar ook culturele activiteiten.

Elke kern heeft zijn eigen specifieke kenmerken. In het proces van MijnDinkelland2030 denken en werken de kernen al een aantal jaren aan wat zij belangrijk vinden voor de leefbaarheid van hun kern. Hierbij geldt dat er sprake moet zijn van een maatschappelijke meerwaarde voor het dorp zelf. Niet de stenen, maar de ontmoeting en activiteiten die daar uit voortkomen zijn bepalend. Zowel voor inwoners als voor bezoekers.

Een punt van aandacht daarbij is dat iedere kern het liefst zijn eigen voorzieningen heeft, maar het moet ook haalbaar en betaalbaar zijn. Daarom kijken we samen wat er mogelijk is en hoe de kernen daarin ook zelf een bijdrage kunnen leveren. Zowel bij de realisatie als ook bij de exploitatie van een voorziening.

6.2 Aantrekkelijk wonen

6.2.1 Betaalbaar wonen in je eigen gemeente

Wij willen dat het aantal en de soort woningen in een kern passen bij de vraag. Inwoners moeten voor hun woning zoveel mogelijk in hun eigen gemeente terecht kunnen. Ook is het belangrijk dat woningen voor elke doelgroep bereikbaar en toegankelijk zijn.

6.2.2 Inbreiden voor uitbreiden

Vanuit de gemeente willen we graag binnen de grenzen van een kern bouwen. In de meeste gevallen gaat het om plekken die verbeterd moeten worden of plekken waarvan de bestaande functie vervalst. Denk hierbij aan het verdwijnen van een bedrijf, het sluiten van een kerkgebouw of het slopen van oude woningen. Als er binnen de kern geen plekken zijn om te bouwen, kijken we naar bouwmogelijkheden aan de rand van een kern. Kernen zijn verschillend in de behoefte aan woningen. Daarom gaan we samen met kernen in gesprek om te kijken wat bij elk dorp past.

6.2.3 Kijken naar de toekomst

Er is verschil in hoeveel en welk soort woningen nu nodig en gewenst zijn en wat de vraag over 15 jaar is. Huidige knelpunten zijn bijvoorbeeld betaalbare woningen voor starters en woningen voor ouderen. In onze woonvisie kijken we op basis van onderzoek en gesprekken met alle betrokkenen vooruit op de vraag naar woningen. Als gemeente proberen we erop te sturen dat het aanbod van woningen daarop aansluit. Hierbij houden we de behoeften op de lange termijn en de bestaande voorraad in het oog

6.3 Ruimte voor ondernemen

Als gemeente zorgen we voor voldoende ontwikkelruimte voor bedrijven en voor plekken waar bedrijven zich kunnen vestigen. Zo dragen we bij aan de werkgelegenheid en kunnen verschillende soorten bedrijvigheid ontstaan. We streven naar levendige compacte kernwinkelgebieden. Voor duurzame, kansrijke initiatieven leveren we maatwerk. Daarbij ligt de nadruk op het behouden en versterken van het lokale bedrijfsleven. Samenvattend gaan we voor:

- goede vestigings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven;
- het faciliteren van ondernemers met als principe "ja- tenzij"

6.3.1 Goede vestigings- en ontwikkelingsmogelijkheden:

Goede vestigingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven betekent dat wij inzetten op voldoende en passende bedrijventerreinen. En op een goede bereikbaarheid. Leegstand willen we daarbij zoveel mogelijk voorkomen. Meer uitgebreid gaat het om het volgende:

- Het doel is om het aanbod aan bedrijfsgrond aan te laten sluiten bij de vraag. In principe moeten ondernemers en/of bedrijven met een ruimtebehoefte binnen de gemeente een plek kunnen vinden. Of dit lukt is mede afhankelijk van de aard en omvang van het bedrijf. Als er veel vraag is kijken we of uitbreiding van bedrijfsterreinen nodig is. We kijken daarbij ook naar vraag en aanbod in de regio.
- Ook buiten de bedrijventerreinen zetten we ons in voor voldoende, duurzame en passende ruimte (huisvesting) voor ontwikkelingen. Dit is maatwerk. Wij wegen de specifieke behoefte van onze ondernemers en bedrijven af en adviseren over de haalbaarheid van initiatieven.
- We streven naar kwalitatieve verbeteringen. Dit gaat bijvoorbeeld over het voorkomen van leegstand, een goede ontsluiting en een goede fysieke en digitale bereikbaarheid.

6.3.2 Het faciliteren van ondernemerschap

We geven ondernemers de ruimte door in te zetten op maatwerk en door flexibiliteit te bieden. De gemeente vindt het belangrijk dat de juiste functies op de juiste plek terecht komen. Het slim combineren van functies vanuit een duidelijke visie biedt kansen. De ondernemers, de bedrijfsconsulent en het OndernemerServiceTeam (OST) zijn hierbij de spil. Zij verbinden partijen aan elkaar en helpen met de juiste routes.

6.4 Leefbare openbare ruimte

De gemeente werkt aan een openbare ruimte die bijdraagt aan de leefbaarheid in de kernen. De openbare ruimte heeft veel verschillende functies zoals bereikbaarheid, toegankelijkheid, spelen, ontmoeting, openbaar groen, schaduw, wateropvang. Samen (gemeente en inwoners) hebben we een beeld bij wat we belangrijk vinden om een fijne woon- en leefomgeving te hebben. De inrichting, het beheer en on-

derhoud van de openbare ruimte speelt daarin een belangrijke rol. Een goed ingerichte openbare ruimte zorgt ervoor dat de dorpen in de toekomst aantrekkelijk blijven. Voor de komende periode zien we vanuit de gemeente vooral uitdagingen op het gebied van het aanpassen van de openbare ruimte aan:

- wensen vanuit veiligheid, woongenot, gezondheid en duurzaamheid,
- de gevolgen van klimaatverandering,
- veranderende mobiliteit.

6.4.1 Aanpassen aan veiligheid, woongenot, gezondheid en duurzaamheid

De inrichting van onze omgeving zorgt ervoor dat we ons prettig en veilig voelen. Hierbij zijn er veel verschillende zaken die een rol spelen zoals de hoeveelheid en het onderhoud van het groen, openbare verlichting, plekken voor ontmoeten, spelen en bewegen. Ook is het steeds belangrijker om slimme en duurzame keuzes te maken. Dit betekent dat we na denken over welke materialen er gebruikt worden en op welke manier we de omgeving inrichten. Daarnaast kijken we hoe we zo slim mogelijk met de beschikbare budgetten om kunnen gaan.

6.4.2 Aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering

Er zijn verschillende gevolgen van de klimaatverandering. Bij het beheer en onderhoud en de inrichting van de openbare ruimte houden we daar zoveel mogelijk rekening mee. We zorgen bijvoorbeeld voor schaduwplekken. We verbeteren de mogelijkheden om water op te vangen en af te voeren. Daarnaast zorgen we voor voldoende variatie in beplanting. Hierdoor neemt de biodiversiteit toe.

6.4.3 Aanpassen aan veranderende mobiliteit

Mobiliteit is een voorwaarde om te kunnen werken, sporten, ontmoeten, boodschappen te doen en te recreëren. De openbare ruimte moet daar op ingericht zijn. Dit betekent dat er een goed en veilig wegennet moet zijn. En dat er voldoende parkeermogelijkheden moeten zijn. Bij de inrichting van het openbaar gebied willen we daarnaast rekening houden met veranderingen in onze mobiliteit. We gaan meer thuis werken, we pakken vaker de fiets en als gemeente willen we dat ook stimuleren.

7 SPEERPUNTEN LEEFOMGEVING VAN DE TOEKOMST

7.1 Energieneutraal in 2050

We willen in 2050 energieneutraal zijn. Energieneutraal betekent dat we evenveel energie duurzaam opwekken als gebruiken. Zo beperken we de verandering van het klimaat. Iedereen is daarbij nodig.

De stappen die we moeten nemen om energieneutraal te worden noemen we de energietransitie. Dit doen we door:

- zoveel mogelijk energie te besparen;
- de energie die we gebruiken uit duurzame bronnen te halen. Voorbeelden van duurzame energie zijn zonne-energie, windenergie, energie uit omgevingswarmte (bodem, lucht of water) en energie uit biomassa (bijvoorbeeld snoeihout en mest);
- als we nog traditionele energiebronnen gebruiken (zoals aardgas), dit zo slim en schoon mogelijk te doen.

7.1.1 Samen moeten we het doen

Samen met onze inwoners, onze ondernemers en onze buurgemeenten in Twente geven we vorm aan de energietransitie. Als gemeente geven we het goede voorbeeld. Nieuwe wijken worden zonder aardgas aansluiting gerealiseerd. Voor bestaande wijken maken we een plan om huizen beter te isoleren en duurzame warmtebronnen toe te passen.

Net zo belangrijk is dat wij inwoners en ondernemers in onze gemeente helpen met duurzame initiatieven. Dit doen we door voorlichting te geven. Door duurzame plannen te stimuleren. En waar mogelijk verminderen we beperkende regels.

7.1.2 Randvoorwaarden

Er zijn een aantal dingen die wij (gemeente én samenleving) belangrijk vinden bij verduurzaming:

- duurzame energiebronnen willen we goed inpassen in ons landschap. Ons landschap vinden wij belangrijk en is van betekenis voor landbouw, natuur en recreatie;
- daarnaast willen we de kosten van de energietransitie op een eerlijke en draagbare manier verdelen. Dat betekent dat we kijken naar haalbare en betaalbare oplossingen. Waarbij de lusten en lasten lokaal terugvloeien naar onze inwoners;

- vanuit de Noord Oost Twentse samenwerking (gemeenten Tubbergen, Dinkelland, Losser en Oldenzaal) is er een nauwe samenwerking met de RES (Regionale Energie Strategie) waarin we samenwerken met de andere Twentse gemeenten. Daarnaast werkt de gemeente met veel partijen samen in het realiseren van de warmtevisie.

7.2 Duurzaam beheer van de leefomgeving

De gemeente vindt duurzaam beheer van de leefomgeving van groot belang. We dienen zuinig om te gaan met water, de bodem en andere grondstoffen en materialen die we gebruiken. Dit is van directe invloed op de kwaliteit van onze leefomgeving.

7.2.1 Gezonde lucht, bodem, water en groen

Duurzaam beheer van de leefomgeving betekent dat de omgeving groen is met een goede kwaliteit van water, bodem en lucht. Het betekent dat kinderen opgroeien in een omgeving waarin "Niet roken" de regel is. Een omgeving waarin we giftige stoffen vermijden.

7.2.2 Maatschappelijk verantwoord inkopen

De gemeente koopt in met oog voor het klimaat en voor het hergebruik van materialen. Hierbij houdt de gemeente ook rekening met de lokale ondernemers. En met sociale aspecten zoals het scheppen van werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast vinden wij het belangrijk om samen te werken met onze inwoners. Dit doen we door inwoners te betrekken bij inkoopprojecten die hun omgeving raken. Dit past in de wens om bewoners meer zeggenschap te geven over hun eigen leefomgeving en de participatiesamenleving.

7.3 Gezonde leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die uitnodigt tot gezonde keuzes én bescherming biedt tegen dat wat ongezond of onveilig is. Bij nieuwe plannen en ontwikkelingen kijken we daarom of de omgeving:

- uitnodigt tot ontmoeten en ontspannen;
- uitnodigt om (buiten) te bewegen, te sporten en te spelen, en;
- ons niet ziek maakt of ons stress bezorgt.

Een gezonde inrichting van de leefomgeving

Gezond zijn is belangrijk. Lange tijd legden we gezondheid uit als "niet ziek zijn". We werken nu vanuit de gedachte dat iedereen een bijdrage aan gezondheid kan leveren. En dat gezondheid iets is waar je aan kan werken; ieder binnen zijn eigen mogelijkheden en als het kan vooraf. We noemen dat positieve gezondheid. Positieve gezondheid heeft 6 kanten:

- Je voelt je gezond en fit (lichaamsfuncties)
- Je voelt je vrolijk (mentaal welbevinden)
- Je vertrouwt in je eigen toekomst (zingeving)
- Je geniet van je leven (kwaliteit van leven)
- Je hebt goed contact met andere mensen (meedoen)
- Je kan goed voor jezelf zorgen (dagelijks leven)

In de afbeelding zie je op welke manier de inrichting van onze omgeving bij kan dragen aan onze gezondheid.

Voorbeelden van een gezonde leefomgeving

Een voorbeeld van iets wat positief is voor gezondheid is dat er **koele schaduwplekken** zijn. Dit zijn plekken die bij warme dagen hittestress voorkomen. Maar bijvoorbeeld ook dat er **mooie wandel- en fietsroutes** zijn zodat we graag gaan bewegen. Of voldoende en **uitnodigende plekken om te sporten** of te spelen. En dat plekken **goed toegankelijk** zijn zodat je er met een rolstoel, rollator of kinderwagen kunt komen. Plekken zoals een kulturhus of **een gezellig dorpsplein** zorgen dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Ook dat is belangrijk voor onze gezondheid.

7.4 Veilige leefomgeving

Omgevingsveiligheid gaat over de vraag hoe onze inwoners en bezoekers zo veilig mogelijk in hun fysieke leefomgeving kunnen wonen, werken, ontspannen, reizen, sporten en bewegen. Bij het toedelen van functies, dus wat mag op welke plek in de gemeente, wordt gekeken naar welke risico's levert een initiatief op. Denk bijvoorbeeld aan het mogelijk maken van de opslag van vuurwerk, het mogelijk maken van een tankstation, het mogelijk maken van zware bedrijvigheid.

Veiligheid is verweven met de andere speerpunten uit deze omgevingsvisie. Het is één van de punten die wordt afgewogen bij ieder initiatief. Bij elk speerpunt uit de omgevingsvisie en bij de realisatie van elk initiatief wordt de vraag gesteld: wat betekent dit voor de fysieke leefomgeving? Voorbeelden hiervan zijn:

- Verkeersveiligheid en bereikbaarheid in de openbare ruimte;
- Maatregelen in de fysieke leefomgeving als er sprake is van problemen op het snijvlak van zorg, veiligheid en ruimtelijke inrichting;
- Maatregelen tegen droogte en hitte als gevolg van klimaatadaptatie;
- Gevolgen voor de inzet van hulpdiensten bijvoorbeeld bereikbaarheid, beschikbaarheid bluswater en opkomsttijd;
- Maatregelen op gebied van veiligheid als gevolg van een andere functie op een locatie;
- Gevolgen voor bodem, lucht en water.

Wij vinden het belangrijk zo vroeg mogelijk in het proces aandacht te hebben voor veiligheid en risico's. Dit doen we samen met onze samenwerkingspartners zoals brandweer, GGD Regio Twente, de Omgevingsdienst Twente en de veiligheidsregio.

8 WAARDENKAART

De waardenkaart in de Omgevingsvisie heeft voor het buitengebied als basis de combinatie van landschapstype en landschapsdynamiek.

Donkergroen gekleurd landschap:

landschappen die door de tijd heen in stand gebleven zijn waar gestuurd wordt op behouden en versterken. Bij een combinatie met een lage dynamiek is het landschap nog zeer herkenbaar ten opzichte van 100 jaar geleden.

Middelgroen landschap:

in de gebieden met de tussenkleur groen zijn waarden aanwezig voor modern, agrarisch gebruik alsmede landschapswaarden die van belang zijn voor natuur, beleving en recreatie.

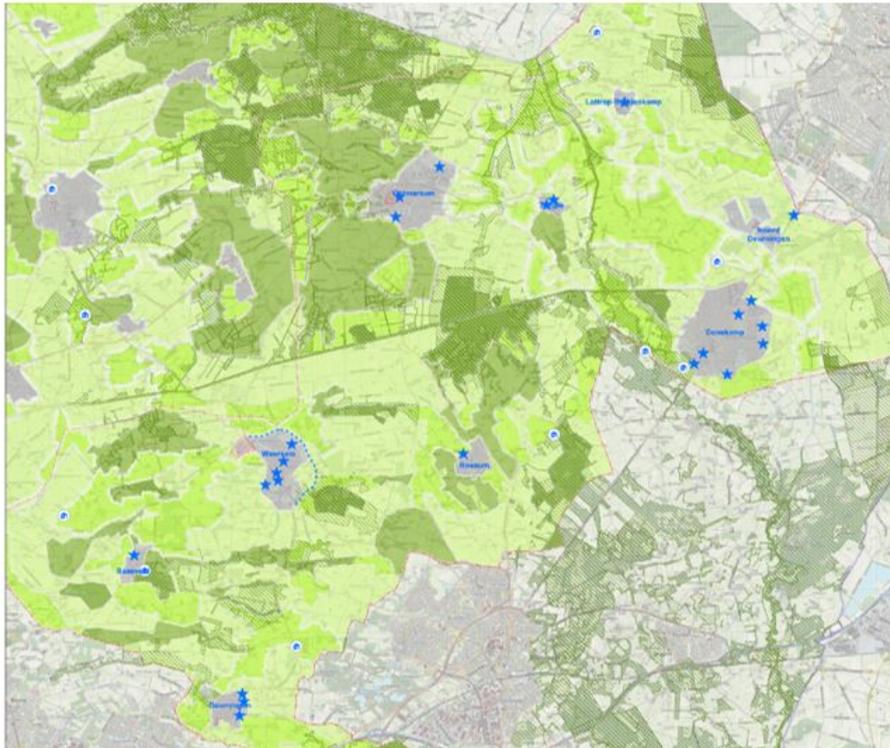
Lichtgroen gekleurd landschap:

landschappen waar in de afgelopen 80 tot 100 jaar veel veranderd is en waar de lagere landschapswaarde ruimte voor ontwikkeling biedt. Dit zijn bijvoorbeeld de heide- of veenontginningen met een hoge dynamiek.

Groen gearceerde gebieden:

Natura2000 en NatuurNetwerkNederland gebieden

Tevens is ervoor gekozen om de landgoederen met de aanwezigheid van een historisch landhuis/huis met aanzien waarmee de herkenbaarheid voor de gemiddelde burger duidelijk is op de kaart te markeren. Hierin speelt ook het samenspel met de omgeving en de historische invloedssfeer van het landgoed een belangrijke rol

Donkergroen gekleurd landschap:

waardevolle landschappen die door de tijd heen in stand gebleven zijn waar gestuurd wordt op behouden en versterken. Bij een combinatie met een lage dynamiek is het landschap nog zeer herkenbaar ten opzichte van 100 jaar geleden.

Gericht op behouden vanwege hoge waarde en beperkte dynamiek

Waarden

- passend in de schaal van het landschap;;
- veel variatie in beplanting;
- open – gesloten;
- licht-donker;
- hoge ecologische waarde;
- hoge biodiversiteit;
- veel beleefbare cultuurhistorie:
 - landgoederen;
 - kleinschalig agrarisch landschap;
 - essen;
 - oude boerderijtjes;
 - schuivenhuisje;
 - watermolens;
- hoge belevingswaarde.

Speel in op

- de oorspronkelijke schaal van het landschap;
- het versterken van natuurwaarden;
- behoud van cultuurhistorie en erfkenmerken;
- het vasthouden van water;
- het verbeteren van biodiversiteit;
- natuurinclusieve bouwwijze;
- inrichting die in de directe omgeving gebruikelijk is;
- belevingswaarde gericht op natuur en cultuurhistorie.

Middelgroen landschap:

in de gebieden met de tussenkleur groen zijn waarden aanwezig voor modern, agrarisch gebruik alsmede landschapswaarden die van belang zijn voor natuur, beleving en recreatie.

Gericht op beperkte ontwikkeling door gemiddelde waarde en dynamiek

Waarden

- afwisseling van openheid en beslotenheid;
- landschap met historisch herkenbare vormen van percelen, wegen en paden en een verspreid bebouwingspatroon;
- veel variatie in beplanting en grondgebruik;
- recreatieve belevingswaarde.

Speel in op

- de schaal van het landschap en het afwisselende karakter;
- behoud van natuurwaarden en cultuurhistorie;
- versterken van de biodiversiteit;
- vasthouden van water;
- bouwwijze en inrichting die in de directe omgeving gebruikelijk is;
- belevingswaarde gericht op recreatie.

Lichtgroen gekleurd landschap:

landschappelijk minder waardevolle landschappen waar in de afgelopen 80 tot 100 jaar veel veranderd is en waar de lagere landschapswaarde ruimte voor ontwikkeling biedt. Dit zijn bijvoorbeeld de heide- of veenontginningen met een hoge dynamiek.

Gericht op ontwikkeling door lage waarde en hoge dynamiek

Waarden

- open met vergezichten;
- efficiënt agrarisch landschap;
- kavelsloten;
- wegen met bomenrijen;
- moderne erfopzet.

Speel in op

- de schaal van het landschap;
- het agrarische karakter;
- gemengde functies;
- bouwwijze en inrichting die in de directe omgeving gebruikelijk is;
- opgeruimd landschap;
- geclusterde bebouwing;
- heldere structuren;
- verbeteren van de biodiversiteit;
- vasthouden van water.

Kernen met woon- en centrumfunctie (ruimtelijk)

Waarden

- kernen met kleinschalige woonbebouwing aan de randen en dichtere en soms ook middelhoge bebouwing in het hart;
- kernen met belangrijke voorzieningen zoals winkels, horeca, sportvoorzieningen, zorg, pinmogelijkheden;
- aanwezigheid van ontmoetingsplekken in het bijzonder in de omgeving van voorzieningen;
- (verbindingen met) de groene omgeving;
- in veel gevallen een kerk als belangrijk gebouw in het silhouet van de kern en als belangrijk gebouw in de dorpsstructuur, tevens is er op enkele plekken karakteristieke bebouwing aanwezig.

Speel in op

- de opzet van dorpen met compacte bebouwing en ontmoetingsplekken in het dorpshart en lagere woonbebouwing aan de randen;
- concentratie van de publieksgerichte functies;
- mogelijkheden om te ontmoeten;
- de verbindingen met de groene omgeving;
- behoud van (het zicht op) de kerk en de beleefbaarheid van karakteristieke bebouwing;
- voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en ondernemers passend binnen het aanbod van de kern;
- vasthouden van water.

Kernen landelijk (ruimtelijk)

Waarden

- kernen met kleinschalige bebouwing verbonden met het buitengebied;
- aanwezigheid van ontmoetingsplekken;
- een groene omgeving;
- rafelige en afwisselende dorpsranden;
- in veel kernen met een kerk als belangrijkste gebouw in het dorpsilhouet, tevens is er op enkele plekken karakteristieke bebouwing aanwezig.

Speel in op

- het kleinschalige bebouwingsbeeld;
- mogelijkheden om te ontmoeten;
- de verbondenheid met het buitengebied;
- de afwisselende dorpsrand;
- behoud van (het zicht op) de kerk en de beleefbaarheid van karakteristieke bebouwing;
- aanwezigheid van en zicht op groen en bomen in de kern;
- de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het omringende landschap met waardevolle cultuurhistorische elementen.

Kernen met beschermd dorps-of stadsgezicht

Waarden

- cultuurhistorische waarden die tot uiting komen in:
 - het wegen en padenpatroon;
 - het bebouwingspatroon;
 - de groenstructuren;
 - en karakteristieke bebouwing en inrichting.
- Belevingswaarde:
 - ruimtelijk;
 - afleesbaarheid en informatievoorziening van de geschiedenis.

Speel in op

- instandhouding en beleving van de cultuurhistorische waarden;
- toegankelijkheid;
- bouwwijze en inrichting die in de directe omgeving gebruikelijk is of in de historie was;
- spreiding van toerisme door behouden en versterken van toeristische hotspots;
- de zichtbaarheid en toegankelijkheid van waardevolle gebieden en elementen op het gebied van landschap, cultuurhistorie en natuur;
- kleinschalige recreatie die aanvullend is op het huidige aanbod;

9 De juridische kant van MijnOmgevingsvisie

9.1 We zorgen voor het milieu en voorkomen vervuiling

Als het om milieu gaat heeft Nederland in de Europese Unie afspraken gemaakt die altijd en voor alle gemeenten gelden. Dit zijn afspraken over de manier waarop we zorgen voor ons milieu. Er zijn vier regels. Deze regels worden de vier milieubeginselen genoemd. MijnOmgevingsvisie gaat uit van de vier beginselen:

- Het voorzorgsbeginsel. Dit betekent dat we activiteiten voorkomen waarvan we verwachten dat ze negatief zijn voor het milieu.
- beginsel van preventief handelen. We proberen milieuvervuiling zoveel mogelijk te voorkomen. Dit betekent dat we vooraf maatregelen nemen om een negatief gevolg van een activiteit te voorkomen. Denk aan de inzet van de beste technieken zodat er geen luchtvervuiling ontstaat.
- Het beginsel van bestrijding aan de bron. Dit betekent dat we bij een negatief gevolg als eerste kijken of er iets bij of in de directe omgeving van de activiteit zelf kan worden veranderd zodat dit negatieve gevolg wordt voorkomen. Bijvoorbeeld door vuile lucht af te vangen of door geluid-dempende maatregelen toe te passen.
- beginsel de vervuiler betaalt. Dit betekent dat degene die de activiteit uitvoert ook moet betalen voor het voorkomen van negatieve gevolgen. Dat zijn bijvoorbeeld maatregelen bij de ontvanger, of het opruimen van vervuiling.

9.2 Effecten voor het milieu in beeld brengen

Er is voor MijnOmgevingsvisie geen milieueffectrapportage gemaakt. Deze visie bouwt verder op bestaand beleid. Er worden ook geen nieuwe locaties voor ruimtelijke ontwikkelingen aangewezen, die het doorlopen van een m.e.r.-procedure nodig maken. Er zijn ook geen aanwijsbare 'm.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten opgenomen.

MijnOmgevingsvisie geeft richting in wat wij belangrijk vinden. De speerpunten uit MijnOmgevingsvisie zijn dan ook nog abstract. Daardoor zijn de milieueffecten daarvan niet goed in te schatten. Dit wordt nader uitgewerkt in programma's of in het omgevingsplan. Indien nodig zal er dan alsnog een milieueffectrapportage gemaakt worden.

9.3 Voorkeursrecht

De gemeente kan een voorkeursrecht vestigen op gronden van anderen. Dat betekent dat de gemeente deze grond als eerste mag aankopen. Hiermee kan de gemeente ervoor zorgen dat bepaalde gronden een functie krijgen die de gemeente voor ogen heeft. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld niet-agrarische functies op agrarische grond zoals woningbouw.

Als de gemeente een voorkeursrecht wil vestigen, moet de beoogde nieuwe functie blijken uit de Omgevingsvisie of een Programma of uit het Omgevingsplan.

9.4 Uitwerking in programma's

De Omgevingswet geeft de gemeente de mogelijkheid om voor specifieke gebieden of specifieke onderwerpen een programma te maken. In een programma kunnen bepaalde speerpunten of acties verder worden uitgewerkt. Er staat in welk doel de gemeente wil bereiken, welke stappen de gemeente gaat zetten om dat doel te bereiken en binnen welke tijd we de doelen willen halen. Programma's worden door het College van Burgemeester en Wethouders opgesteld. Denk bijvoorbeeld naast het kostenverhaal aan de gemeentelijke uitwerking van de Regionale Energie Strategie.

9.5 Hoe wij omgaan met kosten bij ontwikkelingen

De gemeente is verplicht om kosten voor werkzaamheden of maatregelen waar initiatiefnemers van profiteren bij die initiatiefnemers in rekening te brengen. Dit geldt onder de Wet ruimtelijke ordening maar ook onder de Omgevingswet die op 1 januari 2022 in werking treedt.

Als de gemeente eigenaar is van grond waarop wordt gebouwd is dat makkelijk. De gemeente berekent de gemaakte kosten door in de verkoopprijs van de kavels. Als de gemeente geen eigenaar is van de grond kan zij vooraf een overeenkomst met de eigenaar sluiten. In deze overeenkomst staat welke kosten in rekening worden gebracht. Als het niet mogelijk is om vooraf afspraken te maken moet de gemeente op een andere manier kosten verhalen. Dit kan in het omgevingsplan (de vervanger van het bestemmingsplan) of in een omgevingsvergunning.

In de Omgevingswet geldt het volgende:

1. **De gemeente kijkt eerst of vooraf een overeenkomst kan worden afgesloten met de initiatiefnemer**
Dit geldt onder de Wet ruimtelijke ordening en onder de Omgevingswet.. In de Omgevingswet zijn de activiteiten omschreven waarbij het verhalen van kosten verplicht is. Ook geeft de Omgevingswet aan welke soort kosten verhaald worden
2. **De gemeente regelt het via een omgevingsplan of omgevingsvergunning als 'stok achter de deur'**
Als vooraf geen overeenkomst kan worden afgesloten verhaalt de gemeente de kosten via het omgevingsplan of de omgevingsvergunning. Dit laatste geldt voor initiatieven die niet in het omgevingsplan passen. Het daadwerkelijk innen van de kosten vindt plaats via een concreet besluit. In juridische bewoording heet dit een beschikking bestuursrechtelijke geldschuld. In de Omgevingswet bestaan twee mogelijkheden voor het verhalen van kosten als dat niet kan door een overeenkomst vooraf:
 - a. voor een concrete gebiedsontwikkeling met tijdvak kan in een omgevingsplan of omgevingsvergunning het verhalen van kosten worden geregeld; en
 - b. voor organische gebiedsontwikkeling zonder tijdvak kan in het omgevingsplan het verhalen van kosten worden geregeld.
De keuze voor een systeem is afhankelijk van het type gebiedsontwikkeling en is afhankelijk van het 'tijdvak'.

9.6 Financiële bijdrage aan ontwikkelingen van een gebied

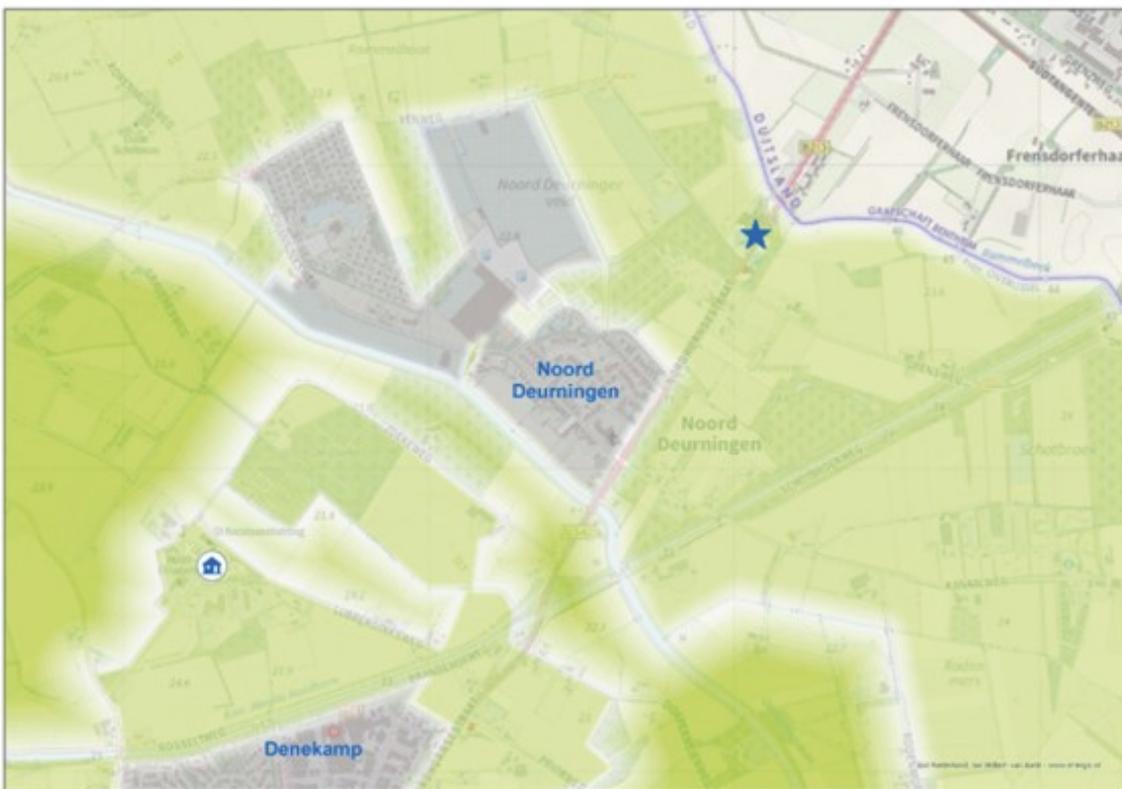
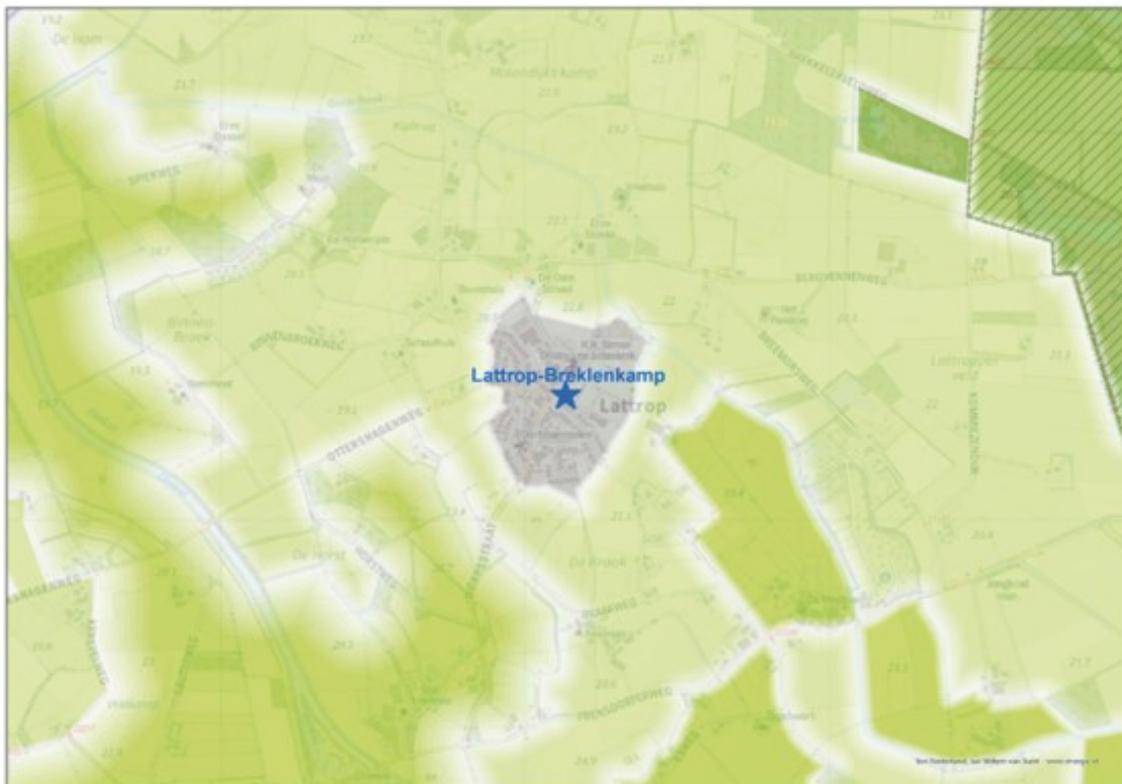
Naast het hiervoor genoemde verplicht verhalen van kosten zijn er in de Omgevingswet ook mogelijkheden om een financiële bijdrage te vragen bij ontwikkelingen in een gebied (artikel 13.22 van de Omgevingswet). Dit kan via een vooraf af te sluiten contract. Onder de Wet ruimtelijke ordening werd dit een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen genoemd.

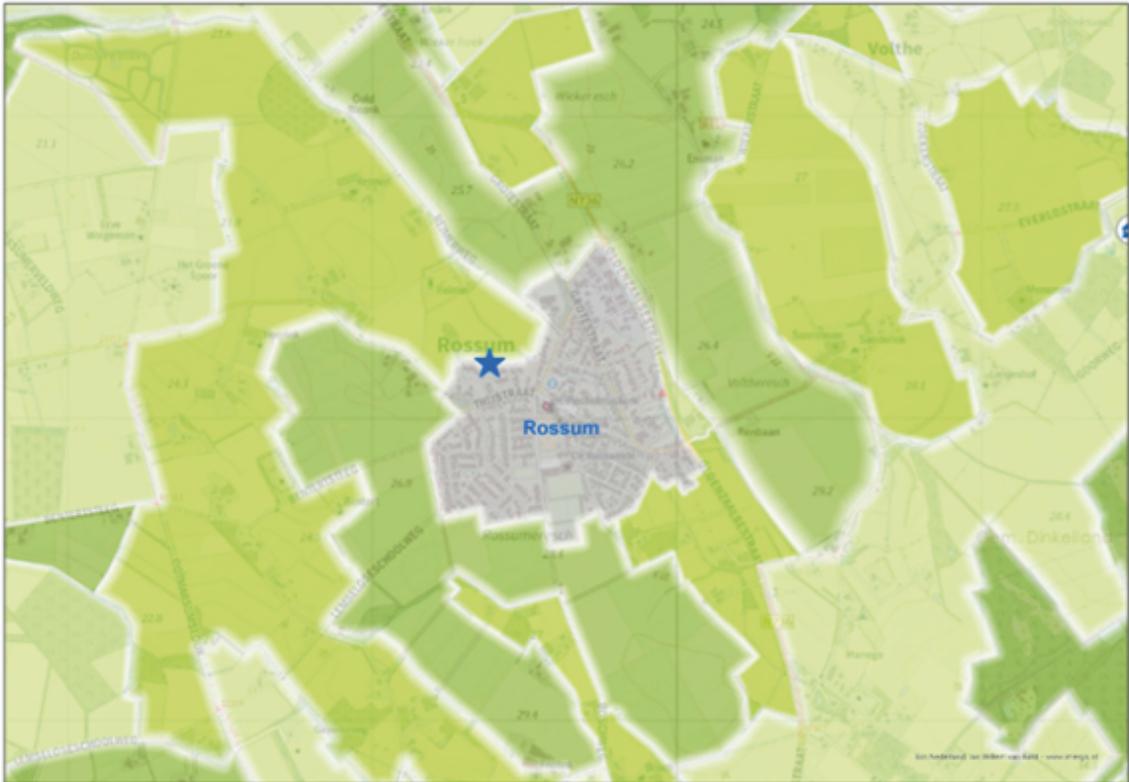
Het vragen van een financiële bijdrage is mogelijk als er een functionele samenhang is tussen de activiteit en het doel waarvoor een financiële bijdrage wordt gevraagd. Bijkomende voorwaarde is dat de financiële bijdrage is geregeld in een omgevingsvisie of een programma onder de Omgevingswet. Er kan alleen over deze bijdrage worden gecontracteerd als sprake is van een onder de Omgevingswet aangewezen activiteit.

Nieuw is dat in het publiekrechtelijk spoor de mogelijkheid wordt geïntroduceerd om een financiële bijdragen te verhalen via het omgevingsplan (artikel 13.23 Omgevingswet). Het gaat om het verhalen van een bijdrage die bestaat uit kosten die niet kunnen worden verhaald via het publiekrechtelijke kostenverhaal uit afdeling 13.6 Omgevingswet.

In Dinkelland en Tubbergen wordt het verhalen van kosten en de financiële bijdrage door het college uitgewerkt in een programma.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 30 maart 2021

*De raadsgriffier,
Mr. O.J.R.J. Huitema MPM*

*De voorzitter,
J.G.J. Joosten*